

მწარმოებელი დაიწყეს კურობის ხეობაში მადნეულობის ძენა, და კახბერის ხეობაში კიდევ იპოვეს თაბის ქვიზნარი. კახბერის ხეობა ართვინის მახლობლად იწყება და ზღვის პირამდის მისდევს, ასე რომ შეიძლება იფიქროს კაცმა, რომ ბათუმშიც კურობის ქვიზნარიანი ნიადგაზედ არის გაშენებული. მაგალითად, კურობის სათავშიც, სადაც წყლის მიძიდვობა უფრო მდორეა, რამდენჯერმე სცადეს კურობის ამოღება „ამალგის“ საშუალებით, ე. ი. წყალში ჩააყუდეს ლითონის ფიკრები, ფერკისის წყლით დასველებული, რომლებზედაც მიეკრებოდა ხოლმე ბუთის შლიმი.

ამ ხუთის წლის წინად იანშინიდერის მახლობლად აღმოაჩინეს კურობის ქვიზნარი, ხოლო კურობის ამოღება და მისი წყაროებისგან გათქვეფილ-არყოფის სხვა ნივთიერებასთან. ამ უმაღ კურობის ამოღება მინდობილი აქვს ციმბირის ერთს ამხანაგობას, „ჰაიგისას“, რომელმაც უკვე დაიწყო საქარო შენობების აგება და მუშაობასაც ვახაფხულზედ შეუდგება. (ა.ტ.უ. ლ.)

* მოთავინი სამურნეო-საურთიერთო დამზარებელ საზოგადოებისა მოიწვევენ ამ საზოგადოების დამარცხებელი, რომელთაც წესდების პრაექტზედ ხელი უნდა მოაწერონ ტვილის საზოგადოებასა და სხვა კერას, 18 დეკემბერს, სიღონის 7 საათზედ. სხვათა შორის სჯა-ბასიც ექნებათ საზოგადოების წევრთა ამორჩევის შესახებ.

* ტვილის თავდა-ზანაურობას მიწათ-მოქმედების სამინისტროს წინაშე აღიჭრავს შუამდგომლობა, რომ ტვილის დედასთან უმაღლესი სამეურნეო დაწესებულება—ე. ი. სამეურნეო საბჭო, ეს საბჭო უნდა შედგება ადგილობრივის სხვა-და-სხვა სამეურ-

ნეო საზოგადოებისაგან, რომელთაც რამე დამოკიდებულება აქვთ სამეურნეო მრეწველობასა და აქაურ მე-მამულეობას. ამ საბჭოს დაგეგმული ექნება სხვა-და-სხვა საგნების განხილვა-შეშეშება, როგორც კურობის შენობა აქაურის მეურნეობის განსხვავებულ ვითარებას, სამელორაკიო კრედიტის აღმოჩენა და მისი ჯეროვანად მოხმარება, სხვა და-სხვა მოსახერხებელი წარდგენა უმაღლესი მთავრობასთან მეურნეობის შესახებ და სხვ.

როგორც „ბიჭ. ველ.“-ი იტყუება, სამინისტროს ეს შუამდგომლობა აინაგრძობით მიუღია. (ანოვ. თბ.)

ქ რ ა მ ს კ მ დ ნ ი ა

ს. ბასანა. (ოზურგეთის მახრ.) მ დეკემბერი. ამის წინად ჩვენს სოფელში ადგილობრივის მამასახლისის მქვეშაილის განკარგულებით შესდგა კრება წინა-საცავის სახლის სკიფის და გადმოტანის შესახებ; აგრეთვე იქნა სასოფლო ტენის სკიფისა. ამ კრების დროს წინ წამოვიდა ერთი გლახთა-განი, ეტლია ბრძამე, და მამასახლისს მოახსენა (კოტა არ იყოს შეზარხოშებული იყო): „ბატონო მამასახლისო, საზოგადოებას მე შევუწვევს ორს ცხენს თავისი უნაგირითაა“. მარტოლა, მესამე დღეს მოიყვანა ცხენები და მამასახლისს ჩააბარა. საზოგადოებამ დიდი მადლობა შესძენა ბრძამეს.

ესლა სამეცხველოს სახლის შესახებ ჩამოვიდა ლაპარაკი. საზოგადოებამ ერთხელ მიპირათა ერთს ფულთან გლახთა თარხანა ჯორთობინძის და სხვათა რამე შემწობა ადმოიწინა წინა-საცავისთვის. ჯორთობინძემ ბევრის ფიქრის შემდეგ სთქვა: „რა ვქნა, მე ფული არა მაქვს, და ბევრი ფული რომ მიქონდეს, მეტს

შემწობას აღმოუჩენდი. ეტლია კი ამანეთი მიიღეთო.“ ამ სიტყვებზედ მივარდნა მივიღეთ და დამარცხებულნი ახ. ივლიანე მალღობე მქვეშაიანი და სხვა „კონიათა“, და „აშაშა“-ხაბილით მადლობა უძღვინდნენ. მაგრამ დახეი რა უბრალოდ ჩაიარა საზოგადოების მადლობამ. ბრძამემ და ჯორთობინძემ გვიმტყუნეს: პირველად შემოვიღეთ ცხენები უკანვე იყვნენ და მეორემ ფულის შემოტანაზედ უარს მკა.

ამასთანავე მასწავლებელი კარგი გაცუხა, მხოლოდ ხალხის ვეკლებმა აზნაურის შეიღებულ წელს სხვა წესი შემოიღეს. აქამდე აზნაურები იხდიდნენ სასწავლებლის ფულს წლიურად ხუთ-ხუთს მანეთს და ესლა-კი ათს მანეთს ახდენდნენ. ამ ახალის წესის შემოღების კანონიერობა ჯერაც ვაგებებოდა. ბანი ვეკლები ამოზნებენ, ეს ასრე არის კანონშიო. ამის გამო რამდენიმე აზნაური იძულებულია თავისი შეიღები სასწავლებელიდან გამოიყვანონ შეუძლებლობის გამო, რაც, რასაც ვეკლებო, არაფრად სასიამოვნოა.

დათოფი მარამაძე

მეორე შენიშვნა

ამ სამის, თუ ოთხის წლის წინად ოზურგეთის სასულიერო სასწავლებელს ზედამხედველმა განიზარა, სასწავლებელთან დაფარვისგან ვეკლასთვის სასარგებლო და გონების განმავითარებელი წინა-საცავი. ეს თავისი განზარაბე ჩვენც და მოსწავლევებსაც ვეკლასთან და თან დაძინა: „გურულები საზოგადოელსწავლავანთაღების მიმდევარი ხალხი ხართ, არაფერი კუთვნიან ვიყენებო. აქ აქვეთ და აი მეც იმედი მაქვს ამ კეთილს საქმეში, თქვენც შეძლებინდა-და-გვარად შემწვობას აღმოაჩინეთო.“ ჩვენს (მოწვევების) სინაურულს

საზღვარი არა ჰქონდა. დიდის სიხარულით მივიგებნით ამ ამბავს და ჩვენც ხალხისთან მივიწოდეთ ჩვენი წველი, ვიფიქრეთ: დღეს თუ არა, ხელ მინაც ვეკლასებმა, „უკუ-ბრუნება“-ის გარდა სხვა რამე წიქობილია. დაუყოვნებლივ გავმართეთ ხელის მოწერა. მიუღ სასწავლებელში არც ერთი მასწავლებელი დაჩინდა, რომ თავისი წველით ამ მიწოდებინოს. ამ აზრით წველი-ში სამჯერ იყრიფობოდა ხელში და ბან ზედა-მხედველის ხელში მიდიოდა. როგორც ვიცით, ბ. ზედამხედველს წინა-საცავისთვის რამდენიმე თუთანი სხვაც ჰქონდა. და ასე განსჯეთ დღესაც-კი უშვებთ-საცავად არის სასწავლებელი დატოვებული.

ღვინეაული

მიხატვა ხალხურება

საფრანგეთის რომანისტი მარსელ პრევოზ და საერთაშორისო კრიტიკოსმა გეორგ ბრანდსმა დაიწეს „Gil Blas“-ში აზრების გაზიარება, რომელმაც მიერის საფრანგეთის განათლებულ ხალხის ყურადღება მიიპყრო. აი, რა იყო კამათობის საგანი: საქობა, თუ არა მწერალმა, მსახიობმა (არტისტმა), მხატვარმა ღრმა სიბერემდე განაგრძოს თავისი შემოქმედებითი ძალის მუშაობა, თუ სიკვამლე, მაშინველი მიანიჭოს თავი, როგორც შუაკაცობის ხანს გადასცდებოდა და მიეცეს ტკბილს მოსვენებასო?

პრევოზის აზრით, დასვენება, შედგება სჯობა, სიბერის დროს ხელლოვნების განგრძობაშია, — ამბობს ის, —სრულყოფილ არ გათვარითვად არსიერება იღებოდა ათაფთვი შეშატა ერთგვანათა საუნჯესო. მაგრამ ამას ბრანდსი არ ეთანხმება. ის ასახელებს ისინს, „თითქმის ერთად-ერთს მაგალითს, რომელზე-

მისობა ვისმაც ჩემი მიღებულა, რომელსაც მე თითონვე შეიძლება, უნდა გითხრა, რომ ამ ბოლოს ხანში ეს სურვილი ვაღიგებო. თითქმის რაღაც ხმა მიმიღებს, რომ შევხას ვიგრძნობ, როდესაც იმ საზარელად აღმუშაობს წინაშე მართლ არ ვიქნები და გვერდით სხვაც შეიკლავო. მინდა ვცადო, იქნება მართალი ვამოიღებს და ერთხელაც არის ამდენის ხნის განმავლობაში თავისუფლად ამოვიყნებო.

— მე მინაც ვერა ვამიგობარ... გაუბედურად წამოვიღებულად.

— ესლავე ვაიგებ... კაცის მკვლელი ვარ...

— კაცის მკვლელი? თუ-ზარდა-ცემულსავით წამოვიძახებ და ინსტიტუტრად სკამს იქით ვაგსწო.

ავადმყოფი ვაგურებებით მიყურებოდა და ამ მოძრაობის გამო სახე სასიწულად მწუხარებამ დაუმიწა.

— როგორ შეკრით, არჩილ! სახეზედ რა ჩირი ჩიზი ვამოგებო?... მაგ სიმუხლის აქამდე მკლავია. ყოველი შენი ნერვის მოძრაობა ჩემთვის დაუფარავია... არც გამტყუნებს, ღრის ნაწილს... ჩემთვის ვეცე ცოლა... როცა ვამდვალს ვაიგებ, უარესად შეძრწუნებო... ავადმყოფი შეგრძობა, წამოვლა, ბალიშებს მიყვინდო და ცოლა სიმუხის შემდეგ ვანგრძობო: დილა, კაცის მკვლელი ვარ! მაგრამ იმ გვარი კაცის მკვლელი, რომლისთანაც მხოლოდ ათას-

ში ერთი იმადებო... როგორც გენიოსი და მაღალ-ზნეობით მომაღლებული კაცი იზივითია, აგრეთვე ჩემო არჩილ, ჩემისთანა დამნაშაველი ძალიან ძვირად თუ მოვიკლებინა ამ ცოცხლის ქვეყნას. ჩემის მხეცურის საქციელის მოკლედ ვამოხატვა არ ძალ-მძის; არავითარი ვაშეშეშული მხოცე არ ჩაიდნეს აეთის საზნადარს მოქმედებას... სიწუმე ჩამოვარდა, რომელსაც მხოლოდ ავადმყოფის ვაშეშეშული სუნთქვა-ლა არღვებოდა: მაგრო წინა-სიტყვაობა საქობა არ არს... ყველაფერს დაღაგებით ვამომბობ... თავიდან ბოლომდის... შენ, მგონი, არც-კი უნდა იცოდებო, რომ მე ცოლი შევირთო...

— არა, პირველად მესმის...

— აი, როგორ იყო ჩემი ცოლის შერთვის ამავი, რომელსაც დიდი კავშირი აქვს ჩემს დანაშაულთან.

სარადანმა ჩაახველა ყელის ამო-საწყენდალ და მიკნაგებულის ხმით დაიწყო. იგი ხან-დახმით მომობოდა მხრებდა თავის ამბავს, რადგანაც დაავადებული გული ნებას არ აძლევდა და თან შეზღუდულ ოფლის ხეითაქი გადასდიოდა.

— ერთს სილამის თეატრში ვიყავი. წარმოსადგენად დანიშნული იყო ოსტროვისკის პიესა „უბრალოდ და-ბრუნდა თავის ამბავს, რადგანაც დაავადებული გული ნებას არ აძლევდა და თან შეზღუდულ ოფლის ხეითაქი გადასდიოდა.

ჩემზე ისე იმოქმედა, რომ თეატრდამ აღფრთოვანების გრძობით ვამოვიღე და თვალ-წინ სულ ის უბედური უკანონო შეიღი მედგ; იმის ტანჯვა მეცა შეეძგავდა და სინდისის მიხილვის შეგებნის, რადგანაც, ასე თუ ისე, ცხადად თუ დაფარულია, ყოველს ჩვენგანს რამდენიმე უკანონო შეიღი ჰყავს, წყობილი სინდისებით მოპოვებული. შეიძლება, აი ხელ-გამოშეგრძობს პა-წია ვაგლახს რომ მხედვო, — შენი შეიღი იყოს, მაგრამ შენი-კი არამც თუ არ ითვისებ შენს სისხლს და ბორკის, არამედ მეორე მოწყალე-ბის უარსაც-კი ეუბნები.

— „სწორედ ასეთი მწერა ფიქრები ვიყავ მოკული იმ საღამოს და იმ წამს ნეტარებად მიმანდა—რაც ქვეყანაზე უკანონო შეიღები იყო, იმით ნეტარებ მე ვაგებმოიყავ.“

— ამ გვარის აზრებით ვაგაცემულ, ათასობის ოცნებით ვარს შემოპო-ბულია—უბედ თავს ვაგაწყვიდ ერთს ახალგაზდა ქალს, ხილის ყურთან მდგომარს. ეს ქალი ვაშეგრძობით დასც-ქროდა აზრითებულს მდინარეს და იმ ზომამდე ყო ფიქროს ვაგებუნი, რომ ჩემი მიპოვება ვერ ვაიგებო. „პირველსავე შეხედვით—მიგებდი, რომ იგი კარგის აზრით არ ჩასცქე-რებოდა მდინარის მჭეფარე ტარლებს. სწინად ისიც რომელიმე უბედურე-ბის მსხვერპლი უნდა ყოფილიყო და შეგებს თითქმის მდინარის მორგეში

ეძებდა. ამის გამო შეგრძობი და თვალ-ყურის დევნება დაეუწყე.

— ლოდან თითქმის ნახევარ საათამდინ მომინდა. ბოლოს ქალი ფიქრისგან გამოვარკვია, თვით მწერად ვაგანია და გულის სიღრმედან ამოვიყნეს. ვეღარი მოკითხვით და სწრაფად მივუ-ხილავდი.

— ცუდი რამ ვანგზობაზე ვე-თხარი ქალს მისხლისთანავე. იგი შეკრთა და თავი ჩემკენ მოი-ლო.

— რა განებათ, ბატონო? მკითხა ცივად.

— თავის მოკვლა ვანგზობაზეო...

— მეგრე თქნე რომ? ვაიკვირო.

— როგორც თუ რა? ქრისტიანი ვარ და ჩემს თავს მოვადვლ ვსთვლი ხელი შევიშალოთ, რომ ცოლი არ ჩაიდნებო...!

— გთხოვთ თვით დამანებოთ... სთქვა ქალმა ტირილით...—მე ისეთს ვაგებოებოში ვარ, რომ ჩემთვის სი-კვდილი აუტოვებელია...!

— კაცის ცხოვრებაში ისეთი ვან-გრებობა არ არის, რომელიც თავის მოკვლის ნებას ვაძლევდებო...

— არა, არის და მეც სწორედ ასეთს მდგომარებაში ვარო... მიპა-სუხა იღვლებით ქალმა.

— მე კიდევ ვიმეორებთ—შემცდარ-სა ხანო და ტყულობა აზივადებო-თქვენს მდგომარეობას...!

— ღმერთო ჩემოო!... დაძინა სი-სოწარკეცილობით ქალმა, მეგრე რი-

დევ მოხუცობამ არავითარი ვაგლ-ე-ბა არ იქონია... ყოველ ორ წელში ერთხელ მოვიღის სკანდინავიის საზო-გადოება მუდამ მოუთმენელად ელის რომელსამე იმის ახალს დრამს და ისიც არასდროს არ უმტყუნებს სა-ზოგადოებას ამ ნეტარს იმედს, მაგ-რამ, აი მაგალითი რომლითაც უნდა ვხელმძღვანელო დავით:

„ერთხელ, ეს ისევ ჩემს ყმაწვილ-ობაში იყო, ამბობს ბრანდსი: დღეს-წარ ერთს კრებას, სადაც ლაბარაკი ჩამოვარდა იმის შესახებ, თუ რა-დროს დაეკმევა ნაყოფიანიანად კა-ცის ცხოვრებაში სამეურნეო, ყვერ-ლოვანი, ოქროს ხანაჲ—„ეს სახელი მიეჭრებოდა ოც-და-ათის წლებსაო.“ —სთქვა ერთმა ახალგაზდა კაცმა.— „რა ორბოდა წლებსაო, ამ წლებ-ში, ე. ი. ჩვენს წლებში, ადამიანის ძალღანე სახებით ვაგურჩხილია და ჰყვავისო“, —წარსიხილა ერთმა შუახნის სტუმარმა. მაგრამ მთელი ამ ორივეს სიტყვა ჩამოაკლდა მოხუც-მა, მაგრამ ჯერ ბუნებით ისევ ცო-ცხლად ვაიგებოებო...!

— წლოვანობა სამოციას და სამოც-და-ათის სწორად რომ დაეყვებოდა ხანაო. ყველამ გულწინად ვაიგებო-ბარეს, მხოლოდ მე-ლა შევიძარგე თა-ვი. შევიღე, რომ აქ ყველა თავისი წლოვანებას აქებდა და კამერგერი იმდენადვე მხეგნა სასაცილოდ, რა-მდენადვე დანარჩენნი.

„ჩემის აზრით სულაც არ უნ-და ვაიგებოდეთ: არ გინდა სიბერის დროს შექმნილი ნაწარმოებნი! ამის თქმას, სჯობა ეს ვსთქვათ—მე არა-მსურს დაბერებო. გლახკაცი ოც-და-რვა წლიდანვე იწყებს დაბერე-ბას. ძლიერს ნიქს-კი შეუძლიან და-სასალს წლოვანებას, როგორც დას-ძლიერ, მაგალითებ, ვერდამ და ი-სენმა“.

ამ ორის მაგალითის გარდა, შე-იძლებოა მრავალი სხვა დავასახე-ლოცის თქმას აპირებო, ერთ ხანს კოკინანდა, ბოლოს სახე აუთოთო-ლიდა და ქეთის მიპყვა. —გთხოვთ...თავი დამანებოთ!... სი-კვდილი ჩემთვის სიკვდილია...! აუცილ-ველიაო!... მაგრამ მე ჩემსას არ ვიშ-ვლიდი. —მაშ იკოდეთ, რომ თუ დღეს არა, ხვალ, თუ ხვალ არა, შენვედ-როცა-კი ღრო იქნება, ჩემს თავს ბოლოს მოვკლბ და ამ ხანში რაც-უფრო მეტს ვაიგებოებო, ჩემ ცო-ლი თქვენ დაეწვებათ კისრებზედ. ჩემი ცოცხლად დარჩენა შეუძლებე-ლია!... სიკვდილით ჩემს ოჯახს ვაწ-ძობებს და ვაგუბტირებებს ავიც-დენი... ვაღად მიგენ—ასე მივარ-ცე, რომ ოჯახის ზნეობრივი პტი-ვი დავცო...!

— მესმის რა მიზნითაც ვაიგებო-ყვეტით თავის მოკვლა, მაგრამ, ნუ-თუ ხნა არ არის! ვანა ისე დავცი-თსულით, რომ სიკვდილით ვქმით შე-გ-ბას ვანა პირველი მაგალით თქვენს ხანო?

— ოჰ, ღმერთო ჩემო! რ უღმირ-ბული რამ მკოვილხარო! გინდათ ყველაფერი მათვეფნოთ... სინდის-ლის ხომ მიმიხილბ, მაშ რატომ-თავს არ მანებებო, მაგრამ ცნობის მოკვლეობა ვაძალბებო, ვინდათ ყვე-რეფერი დაწერილებით შეტოვებო-გებუცვით, ყველაფერს გმტყვი-თოლინდ ვაგს ნუ მიხსობათოვო.

— რომ... ორსულადა ვარს-იკოდეთ... რომ... ორსულადა ვარს-

კეთილი სახელი. რას გვიტყვი... რას გვიტყვი... რას გვიტყვი...

12 1/2 — 1 საათი. სწავლებანი. დღე-თა სტესისა. ა. ზ. განაგებულებანი, 1—1 1/2 საათი.

ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა. გეომეტრია II მ. ყოფიანისა.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1895 ГОДЪ НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ГАЗЕТУ „НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“ (двѣнадцатый годъ изданія).

„იპსონის“ ფოსტა სოფ. ახანა. დ. ზ. ნიძიძე.

წერა-კითხვის გამავრცელებლის წიგნის მაღაზიაში ისიცდება ჩართული ნაწიანი შედგენილი გრ. ტყვიანობის მიერ.

ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა. გეომეტრია II მ. ყოფიანისა.

Лица, подписавшія (безъ разсрочки) на годовое изданіе «НОВАГО ОБОЗРѢНІА» 1895 г. въ настоящее время, будутъ безплатно получать газету въ текущемъ году съ дня подписки.

ბანსხალეპანი მიიღება ხელის მოწერა 1895 წლისათვის ყოველ თვიურ ქართულ ქურნალ მოკაგაში (II წ.)

წერა-კითხვის გამავრცელებლის წიგნის მაღაზიაში ისიცდება შემდეგი წიგნები: ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა.

ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა. გეომეტრია II მ. ყოფიანისა.

„ტიფლისსკій листокъ“ подписка на 1895 годъ. Газета «Тифлисскій Листокъ» будетъ выходить по прежнему ежедневно, исключая дней послѣднихъ праздничныхъ.

ფსი გავზავნით კავკასიისა და რუსეთის ქალაქებში. 10 მ. 6 მ. 4 მ. საზღვარ-გარედ. 13 მ. 7 მ. 5 მ.

„იპსონის“ 1895 წელსაც გამოვა ყოველ-დღე, გარდა იმ დღეების, რომელთაც შედ მისდევს კვირა-შუკრებს. ფსი გახეიის:

ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა. გეომეტრია II მ. ყოფიანისა.

Объявленія принимаются для Россіи и заграничныхъ исключительно въ децентрали контролѣ объявленій бы. Метель, въ Москвѣ. Редакція и контора помѣщаются: въ Тифлисѣ, на Головинскомъ проспектѣ, въ домѣ Ротина.

ბირეული ქერმი სამკურნალო ექიმის ნავსარდინისა (კუპიაში, კარანცივის ძველი პირდაპირ) ავადმყოფი იღებენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა. დროებითი: ბ. ა. ნავსარდინისა, 11—12 საათი.

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ელტრება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელი „იპსონის“ მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან. ტფილისისკენ უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანატი; ხოლო თუ ქალაქი გარეთიდან სხვა ადგილს გადავიდა სადმე, ქალაქი გარედვე, — იორი აბაში.

ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა. გეომეტრია II მ. ყოფიანისა.

ხელის მოწერა მიიღება ტფილისში არწრწინსული ქარვასლი: „ქართული სახალხო სამკითხველოში“, წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიაში.